

**Posudok na doktorskú dizertačnú prácu Lívie Šavelkovej:
„Současní Irokézové a jejich identita“.**

V prvom rade chcem uviesť, že, ak som správne počítal, približne deväťmesačný terénny výskum pokladám k tejto problematike za dostatočný. Som rád, že doktorandka tomuto typu výskumu priradila dostatočnú váhu a jej následné analýzy sú podložené kvalitnou znalosťou terénu. Rozloženie výskumu v čase pokladám taktiež pre sledované ciele za výhodné. Ďalej veľmi oceňujem, že si na svoj výskum vybrala Onondagov, najmenej spracovanú irokézsku supinu.

Čo sa týka samotnej štruktúry práce, považujem ju za veľmi dobre rozvrhnutú a metodologicky kvalitne ošetrenú. Jedinou pripomienkou v tomto smere by snád' mohla byť požiadavka na trochu konzistentnejšie teoretické rozpracovania problému identity. Aj keď sa autorkin náhľad v tomto smere dá vysledovať, predovšetkým v závere, možno by bolo užitočné vyčistiť si v tomto smere pole dôslednejšie, a to už v úvode.

Trochu ma zaskočil aj veľký priestor, až okolo 50 strán, ktorý je v závere práce venovaný právnemu a politickému postaveniu pôvodných obyvateľov v rámci celého sveta. Osobne by som sa držal výhradne irokézskej problematiky, a globálne otázky sa nepokúšal riešiť na úrovni dizertácie. Na druhej strane sa dá táto časť chápať ako akýsi apendix, či samostatná príloha, ktorá umožňuje čitateľovi získať prehľad o svetových problémoch domorodého obyvateľstva a problémy Irokézov potom lepšie chápať vo svetovom kontexte.

Milo ma prekvapili najmä úvodné časti, kde autorka pri zdôvodnení svojich metód v teréne veľmi precízne definovala svoje postavenie v rámci skúmanej skupiny, kontext v akom bola vnímaná všetkými zainteresovanými stranami, etické mantinely, ktoré si stanovila, osobný vzťah a subjektívny prístup k problematike a podobne. Domnievam sa, že podobná úvodná sebareflexia je pre hodnotenie výsledkov každého bádania v teréne kľúčová, a oceňujem ju tým viac, že stále nie je ani vo svete samozrejmosťou.

Za pozoruhodný považujem rozsiahly historický a politický prehľad ineretnických vzťahov medzi Irokézmi a majoritou, ktorý býva vo všeobecnosti podceňovaný, pričom tvorí kľúčový faktor genézy ich súčasnej identity. Myslím si, že doktorandka si tento problém všimla veľmi správne, a aj počas svojho štúdia v USA kriticky reflektovala absenciu takéhoto prístupu. Tým viac treba oceniť, že sa metodicky rozhodla, urobiť z neho hlavnú náplň

vlastnej dizertačnej práce. Dodávam, že sa tejto úlohy zhostila systematicky a premýšľavo. Výsledky jej výskumu pokladám za veľmi hodnotné.

Doktorandke sa tiež podarilo vyhnúť romantizujúcim predstavám, ktoré štúdium tejto problematiky často zaťažujú, či plamenným obhajobám indiánskych práv, k čomu mnohé práce tohto typu taktiež sklízu. V zásade sa jej podarilo udržať si patričnú mieru kritičnosti a objektivity v rámci celej práce. Možno s malou výnimkou 11. kapitoly, kde v závere presvitá autorkin trochu patetický postoj k svetonázoru Onondagov.

Za jeden z veľmi dôležitých záverov výskumu autorky pokladám zistenie, že v rezervácii Šiestich národov sa odmietajú zapájať do panindiánskeho hnutia a veľmi starostlivo si strážia vlastnú identitu aj voči ostatným indiánskym skupinám (str. 193). Toto je dosť výnimočný postoj a „nerozpustenie“ vlastnej identity v panindiánskom hnutí súvisí zrejme s množstvom špecifik, na ktorých Irokézovia svoju identitu konštruujú. Aj preto možno pokladať tému výskumu doktorandky za veľmi aktuálnu.

Ešte niekoľko marginálnych poznámok:

Životopisné dáta Fentona na str. 7. pozn. 14 sú asi nesprávne (1998-2005).

Pri hľadaní vhodného českého pojmu pre „domorodcov“ by som sa vyhol pojmu „autochtóni“, ktoré doktorandka uvádza ako možnosť. Evokuje to totiž ani nie tak pôvodnú, ako skôr najpôvodnejšiu vrstvu, čo býva väčšinou problém.

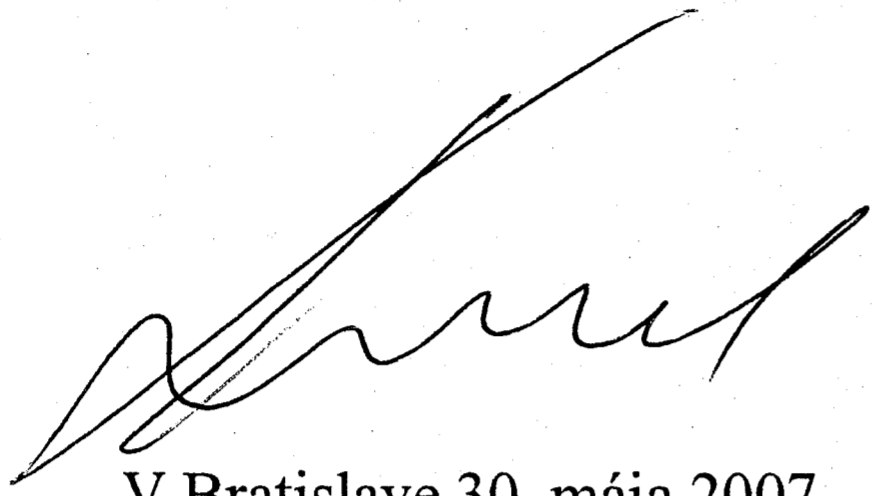
Zaujali ma aj autorkine drobné postrehy alebo prirovnania niektorých techník výskumu, ale aj skúmaných fenoménov k českým Rómom, s ktorými predpokladám, má skúsenosť. Keďže som osobne tiež narazil na rôzne paralely medzi mojimi indiánskymi aj rómskymi výskumami, len celkom nezáväzne v diskusii by ma zaujímal autorkin názor na adekvátnosť takýchto paralel (je tu spoločnou platformou sociálna marginalizácia alebo aj niečo iné?).

V závere by som ešte zmienil svoje poľutovanie nad tým, že nie sú lepšie prepojené databázy univerzitných knižníc medzi Prahou a Bratislavou. V časti 9.4., kde sa autorka krátko venuje hre lakros, ako faktoru irokézskej identity, by jej istotne dobre poslúžila výborná diplomová práca Marka Lichtnera o funkcii a význame lakrosu (Katedra etnológie a kultúrnej antropológie FiF UK Bratislava, 2005).

Celkovo je však rozsah a kvalita použitej literatúry na vysokej úrovni. Obrazová príloha a mapy sprehl'adňujú a dotvárajú veľkú informačnú hodnotu celej práce.

Doktorskú dizertačnú prácu Lívie Šavelkovej pokladám za metodologicky, koncepčne i heuristicky za veľmi prínosnú. Je opretá o solídny terénny výskum, na základe ktorého bola doktorandka schopná vytvoriť a systematizovať veľké množstvo špecifických dát do

koherentnej vedeckej práce s vysokou výpovednou hodnotou. Domnievam sa, že v budúcnosti by mohla byť práca, (po zapracovaní pripomienok oponentov a istých úpravách) publikovaná. Odporúčam ju k obhajobe a po jej úspešnom vykonaní navrhujem Lívii Šavelkovej udeliť vedecko-akademickú hodnosť PhD.

V Bratislave 30. mája 2007

Doc. Milan Kováč, PhD.